

Kerstin:

Mamman som blev normal

Nu har mamma blivit normal, säger sönerna. Hemma hos oss var det enligt äldsta sonen kliniskt rent tidigare, men det gäller inte idag, säger Kerstin Myrman. Hon har fått en reumatisk sjukdom, som påverkat hennes liv radikalt. Huset är sålt, arbetet lämnat.

– Tyvärr, tyvärr fick jag lämna mitt arbete vid 61 års ålder. Jag arbetade med ekonomi och stortrivdes. När jag blev sjuk tänkte jag att jag snart skulle vara tillbaka på jobbet, men så blev det inte. Jag trodde att det räckte med att en vikarie övertog mitt arbete för en kortare tid, men jag kom aldrig tillbaka. Det blev sjukpension i stället. Men det kändes konstigt att någon annan gick in på mitt kontorsrum, och bara tog över. Det var ju mitt arbete, mitt ansvar, mina uppgifter. Det var svårt att smälta.

Det var innan semestern sommaren 1997. Det hade varit mycket på jobbet, Kerstin kände sig trött och yr, blev konstig i huvudet.

– En dag när jag skulle handla, ramlade jag bara ihop. Dagen efter var jag lika dålig. Gick till vårdcentralen. Prover visade att sänkan var hög. Blev sjukskriven i två veckor. Det kanske är ett virus eller borelia, sa doktorn.

Ytterligare två veckor gick och Kerstin mätte inte bättre. Då bör-

jade misstankarna komma om att det kunde vara temporalarterit. På Danderyds sjukhus gjordes en biopsi i tinningartären, och Kerstin gick hem.

– Ganska sent på kvällen ett par dagar senare, ringer doktorn hem och säger att jag omgående måste börja med kortison. Jag trodde först inte att det var så allvarligt, men hon insisterade, och jag fick samma kväll börja min första kortisondos, som bestod av 60 mg per dag. Nu efteråt förstår jag ju hur viktigt det var att snabbt sätta in kortison, med tanke på riskerna att bli blind. Vad temporalarterit var för sjukdom visste jag förstås inte. Men lite rädd blev jag nog över allvaret i doktors röst.

Huvudvärken minskade, men oj vad hög hon blev av kortisonet. Hon sov inte, utan sprang intensivt runt, runt i ett snabbt tempo

– Hösten som kom försvann in i en dimma. Jag levde som i ett utanförskap. Begrepp om tid och rum löstes upp. Jag var så pass borta att jag var tvungen att skriva upp om jag ätit eller inte. Det var en märklig upplevelse. En överklig känsla. Jag blev tung i kroppen, blev skakig och darrig, svullen i ansikte och överkropp

Vården fungerar bra

Ögonen och synen har klarat sig, men kortisonet har urkalkat hennes skelett,

– Jag gick bara emot en möbel, så bröts en tå. I början av sjukdomen såg jag dimmigt, hade svårt att läsa och se på TV, men det är bättre nu. Jag ser inte sjuk ut, men jag har mina dåliga dagar, blir yr, och så denna ständiga trötthet. Det kan vara svårt för folk att förstå varför jag inte kan hänga med. Men jag har heller inte visat mina sjukaste sidor, jag är kanske en sådan person som håller sjukdomen för mig själv.

Kerstin har haft samma privatläkare i 30 år. De kan varandra utan och innan. Hon behöver inte säga hur hon mår, han ser det på henne. Hon går på kontroller varannan månad. Även om läkaren efter alla år lärt sig att "läsa av" henne, har det inte varit lika självklart för hennes familj. Hon har två vuxna söner och fyra barnbarn.

– Varken min man eller mina barn har nog riktigt förstått det, men det hänger även på mig att berätta för dem hur det känns och hur jag mår. Men det gör ju inte saken bättre att prata om eländet. Jag har nog egentligen inte velat erkänna att jag blivit sjuk. Det är en svår sak att ta till sig. Tidigare trodde jag nog att jag skulle bli frisk, men verkligheten kommer ifatt. Men jag är liksom fortfarande förvånad över att jag är sjuk, att jag inte tillfrisknat. Det är märkligt, säger Kerstin och skakar på huvudet.

Familjen äger en fjällstuga, där många semestrar och jular tillbringats. Och dit har också vänner och bekanta hittat vägen. Men det är inte så självklart att Kerstin orkar med umgänget.

– Krafterna finns inte, jag blir dålig och trött och får huvudvärk. Jag måste ta det lugnt. Har faktiskt lagt om kursen i mitt liv. Nu prioriterar jag vad jag vill göra och vilka vänner jag vill träffa.

Nämndeman sedan 18 år

Kerstin har alltid läst mycket och varit engagerad i ABF. Hon släppte i stort sett allt hon tidigare gjort och varit intresserad av, men en sak vägrade hon släppa. Och det var hennes uppdrag som nämndeman i Sollentuna tingsrätt. Kerstin kan även titulera sig som häradsdomare. Det har hon blivit efter 15 år som nämndeman. Det uppdraget brinner hon för.

– Som nämndeman får man inte vara jurist. Jag sitter där som representant för allmänheten med mitt förhoppningsvis sunda förnuft och min livserfarenhet. Vår röst väger lika tungt som den lagfarne domarens.

De vanligaste målen handlar om misshandel, rattfylla, fortkörning, stölden men även mord. Det senaste målet gällde grovt bedrägeri. Eftersom Kerstin arbetat med ekonomi är just dessa brottsmål extra intressanta. Kerstin har sett samhället förändras.

– Det grova våldet ökar, likaså det oprovocerade våldet. Det finns mycket vapen med i bilden.

Hon har aldrig känt sig hotad, även om hon ute i samhället ibland mött de åtalade.

Det blir långa och intensiva dagar i rättssalen, och det gäller att vara alert. Men hon släpper inte uppdraget.

– Jag känner att jag gör något vettigt, gör en samhällsinsats. Det är även utvecklande för min egen del. Jag tror att alla människor behöver känna att de gör nytta på något sätt. Det är viktigt för självkänslan.

Text o foto Greta Thorén

Temporalarterit

Insjuknandet är ofta hastigt. Symtomen visar sig i form av sjukdomskänsla, svår huvudvärk i tinning eller bakhuvud och nacke. Även ömhet i hårbotten, smärtor i tuggmuskulaturen, lätt feber och allmänna inflammationssymtom kan förekomma. Artärerna vid tinningen känns ömma. Sänkan är hög.

Vid ögonundersökning kan näthinnan verka blek, ibland med en klar röd fläck centralt i gula fläcken. Vid biopsi i tinningartären kan man i mikroskop se stora och flercelliga jätteceller, därav sjukdomens andra namn, jättecellarterit. Artären som går till ögonbotten förträngs, vilket medför risk för delvis eller total blindhet. Omkring 50% av patienterna med temporalarterit, har även polymyalgia rheumatica.

Patienter med temporalarterit behandlas med höga doser kortison, med mycket långsam nedtrappning. Kortisonbehandlingen bibehålls till dess att sänkan har varit normal i minst ett par månader.

faktagranskat av prof. Ann-Kari Lefvert, KS